Stockholms universitet

Studiehandledning

Utbildningens historia och plats i samhället UCG01K (5 hp)

Grundlärare med inriktning mot fritidshem

HT 2024

Delkursansvarig: Eric Larsson

Institutionen för pedagogik och didaktik

Stockholms universitet
Institutionen för pedagogik och didaktik
106 91 Stockholm

Besöksadress:
Frescativägen 54
www.edu.su.se

Telefon: 08-16 20 00 (vxl)

Litteraturlista

Andersson, B. (2013). *Nya fritidspedagoger – I spänningsfältet mellan tradition och nya styrformer*, Umeå universitet, Umeå. Kapitel 2 och 8. [Elektronisk resurs]

Börjesson, M. (2013). ”Studentexplosionen under 1960-talet: Numerär utveckling och orsaker”. Praktiske grunde. Tidskrift for kultur och samfunnsvitenskab. 4:11-27.

Englund, T. & Dyrdal Solbrekke, T. (2015). ”Om innebörder av lärarprofessionalism”. Pedagogisk forskning i Sverige, (20),3-4: 168-94. [Elektronisk resurs]

Florin, C. & Johansson, U. (1996). "Tre kulturer - tre historier. Disciplinering i läroverk, flickskolor och folkskolor under 1800-talets senare hälft." I *Utbildningshistoria. Kön och könsroller i svensk skola i ett historiskt perspektiv*. ÅSU. Föreningen för svensk undervisningshistoria. [Elektronisk resurs]

Klerfelt, A, Ljusberg, A.-L. & Hippinen Ahlgren, A. (2020) ”Fritidshemmet – en internationell utblick”. I: *Betänkande från Utredningen om fritidshem och pedagogisk omsorg. Stärkt kvalitet och likvärdighet i fritidshem och pedagogisk omsorg*, Bilaga 4, (s. 477-492). Stockholm: Norstedts Juridik. [Elektronisk resurs]

Larsson, E. & Westberg, J. (red.) (2019), Utbildningshistoria: En introduktion. Lund: Studentlitteratur. 3:e upplagan (även 2:a upplagan från 2015 går bra). Utdrag (ca 300s).

Lundström, U. & Rönnberg, L. (2015). ”Att styra skolan med marknaden som förebild” i Lindblad, Sverker & Lundahl, Lisbeth (red.), *Utbildning: makt och politik*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund. [Elektronisk resurs]

Läroplan för grundskolan samt förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 22). Kapitel 1.

Mijs, J. (2018). “Visualizing Belief in Meritocracy 1930-2010”. *Socius: Sociological Research for a Dynamic World*, 4:1-2. [Elektronisk resurs]

Ringarp, J. & Nihlfors, E. (2020). Styrning och ledning av svensk förskola och skola: en introduktion, Andra upplagan, Gleerups, Malmö. Kapitel 2, 3 och 5.

SOU 1948:27. 1946 års skolkommissions betänkande med förslag till riktlinjer för det svenska skolväsendets utveckling. Kapitel 1 & 2. [Elektronisk resurs]

Därutöver kan texter att bearbeta under seminarier tillkomma. Elektroniska resurser tillhandahålls genom kurssajten på Athena eller universitetsbiblioteket.

Välkommen till kursen!

Kursen ingår i lärarprogrammens utbildningsvetenskapliga kärna. Det innebär att det är en obligatorisk kurs för alla som påbörjat grundlärarprogrammet från och med ht 2011, samt grundlärare med inriktning mot fritidshem från och med ht 2017. Kursplanen reviderades vt 2018.

I denna studiemanual hittar du litteraturlista samt information om seminarieupplägget och lite om hur du kan tänka kring dina studier. Här finns även kontaktuppgifter till samtliga lärare på kursen, samt kursadministratör.

Om du behöver kontakta en lärare, vänligen mejla oss, använd inte kontaktformuläret i Athena!

Kontaktuppgifter

Funktion	Namn	Adress
Delkursgivande institution	Institutionen för pedagogik och didaktik	www.edu.su.se
Delkursansvarig	Eric Larsson	eric.larsson@edu.su.se
Undervisande lärare	Petter Sandgren Eric Larsson Susanne Dodillet Petros Gougoulakis	petter.sandgren@edu.su.se eric.larsson@edu.su.se susanne.dodillet@edu.su.se petros.gougoulakis@edu.su.se
Föreläsare	Eric Larsson Daniel Lövheim Larissa Mickwitz Johanna Ringarp	eric.larsson@edu.su.se daniel.lovheim@edu.su.se larissa.mickwitz@edu.su.se johanna.ringarp@edu.su.se
Kursadministratör	Lotta Engcrantz	lotta.engcrantz@edu.su.se

Några ord om kursens grundläggande struktur

Studier på högskolenivå kräver ett stort mått av självstudier, självständighet och eget ansvarstagande. De lärarledda momenten täcker bara en del av kursens innehåll och är tänkta att ge en introduktion till kursens innehållsliga teman. För att tillägna sig kursens lärandemål krävs det, med andra ord, förutom deltagandet i de olika verksamheterna (föreläsningar, seminarier, gruppdiskussioner etc.) även en hel del eget arbete, förberedelser och självstudier. Detta förutsätter att du på ett aktivt och självständigt sätt läser litteraturen, deltar i diskussionerna, tar ditt ansvar i gruppdiskussionerna samt kritiskt bearbetar och granskar kursinnehållet.

Delkursen är baserad på olika undervisningsformer: föreläsningar, litteraturseminarier samt gruppdiskussionerna. Den lärarledda undervisningen är ett stöd för att du på bästa möjliga sätt ska kunna tillgodogöra dig kursens innehåll och innehållet i den kurslitteratur som tillhör utbildningen. Varken föreläsningarna eller seminarierna kan täcka hela kursinnehållet på ett uttömmande sätt. Föreläsningarna är till för att ge en fylligare bakgrund och ett tydligare ramverk som kan underlätta förståelsen av litteraturen och möjliggöra en fördjupning i de teman som litteraturen berör. På seminarierna står litteraturen i centrum men då behandlas av utrymmesskäl enbart delar av den obligatoriska litteraturen. Avsikten med seminarierna är att du ska få en möjlighet till fördjupad förståelse och insikt i kursens olika teman och se exempel på hur texter diskuteras och analyseras. Nyckeln till ett lyckat seminarium är att du är väl förberedd och deltar aktivt i diskussionerna.

Kursens upplägg och innehåll

Kursen, som är av introducerande karaktär, behandlar det svenska utbildningsväsendets historia. Den tar upp hur utbildningshistorien påverkats av samhällsförändringar och ideologiska strider, men också av den föränderliga synen på kunskap, elever och lärarprofessionen under olika tidsperioder. Skolans och fritidshemmets betydelse för att under olika perioder såväl återskapa som minska sociala ojämlikheter belyses, framförallt i relation till klass och genus. Dessutom behandlas skolan och fritidshemmet som en politiskt styrd organisation, och dagens politiska styrmodeller, liksom dess konsekvenser för pedagogisk praktik, diskuteras.

Kursen är organiserad i fem teman:

- Skolformernas historia
- Utbildning, klass och genus
- Barnet och ungdomarnas historia
- Lärarprofessionens historia
- Styrning av skolan och fritidshemmet

Skolformernas historia behandlar den historiska framväxten i Sverige av åtskilda skolor och skolsystem med tonvikt på sent 1800- och 1900-tal. Traditioner inom läroverk, flickskola och folkskola behandlas för att belysa det s.k. parallellskolesystemet. Grundskolans tillkomst uppmärksammas liksom demokratins värdegrund som en av skolväsendets grundvalar under efterkrigstiden. Dessutom belyses framväxten av fristående skolor under de senaste decennierna, samt framväxten och utvecklingen av fritidshemsverksamheten.

Temat *Utbildning, klass och genus* syftar till att särskilt uppmärksamma hur skolsystemet historiskt återspeglat och förstärkt föreställningar om flickors, pojkars och sociala klassers skilda utbildningsbehov, men också hur sådana föreställningar och strukturer utmanats. Genomförda utbildningsreformer med syfte att utjämna ojämlikheter belyses och granskas kritiskt.

Temat *Barnet och ungdomarnas historia* belyser hur synen under århundrandena på barn har förändrats och utvecklats, i relation till nutidens syn på barn och barndom.

Styrning av skolan fokuserar relationen mellan politik och pedagogisk verksamhet, och hur denna relation påverkas i och med förskjutningar från regel- till målstyrning, och med framväxten av fristående skolor och det fria skolvalet, samt fritidshemmet och dess integrering i skolans verksamhet.

Temat *Lärarprofessionens historia* berör läraryrkets framväxt, synen på professionellt kunnande och hur läraryrket präglas av olika föreställningar kring uppfostran och undervisning.

Undervisning

Upplägg

Kursen ges på heltid och förutsätter ett aktivt och självständigt arbete av varje student. Räkna med att din tid tas i anspråk fullt ut motsvarande fem dagar i veckan. Arbetsformerna är föreläsningar, seminarier, gruppdiskussioner och enskilt arbete. Alla delar är lika viktiga.

Litteraturen skall läsas i sin helhet, om annat inte anges.

Föreläsningarna avser att utgöra goda introduktioner till ett speciellt tema inom kursen. Dessa ersätter inte på något sätt den egna läsningen, utan snarare kan sägas att föreläsningarna är en god hjälp att tematisera det egna arbetet. Föreläsningarna ges live och du tar del av dem enligt angivet schema.

Seminarier tillsammans med en seminarielärare. Det är den lärare du kommer att träffa mest under denna kurs. Seminarieläraren är i regel bedömande lärare, som examinerar och sätter ditt betyg. Till varje seminarium skall du ha tittat på angiven föreläsning samt läst den angivna litteraturen. Närvaro är obligatoriskt. Vid eventuell seminariefrånvaro ska du lämna in en skriftlig kompensationsuppgift, men med tanke på kursens utformning bör frånvaro ske i mycket särskilda fall och skall inte överstiga två tillfällen. Din seminarielärare tillhandahåller kompensationsuppgift vid missad seminarier.

Examinationen sker genom individuell, skriftlig uppgift (Se nedan och består av en salstentamen). Under kursens första veckor finns dock möjlighet att göra en minde individuell skrivövning (Obs! denna är frivillig), som din seminarielärare kommer att ge en kortare återkoppling på. Syftet med uppgiften är dels att ni ska få en möjlighet att fördjupa er förståelse av kursinnehållet, dels öva er att skriva akademisk text och använda referenser (dvs. utveckla er akademiska litteracitet). Tanken är alltså att ni ska få ett tillfälle att öva er i akademiskt skrivande.

Föreläsningar och seminarier	
Introduktionsföreläsning	Delkursintroduktion och information.
Föreläsning 1	Relationen mellan skolan och fritidshemmet Föreläsning med Eric Larsson
Seminarium 1	Skolformernas historia

Föreläsning 2	Skolformernas historia Föreläsning med Daniel Lövheim
Seminarium 2	Relationen skola – fritidshem
Föreläsning 3	Del 1. Barnet och ungdomarnas historia Del 2. Utbildning, klass och genus Föreläsning med Eric Larsson
Seminarium 3	Barndom, ungdom, utbildning, genus och klass
Föreläsning 4	Skolans styrning Föreläsning med Johanna Ringarp
Seminarium 4	Skolans styrning
Föreläsning 5	Lärarprofessionens historia Föreläsning med Larissa Mickwitz
Seminarium 5	Lärarprofessionens historia

Förväntade studieresultat

Efter genomgången kurs förväntas studenten kunna:

- redogöra för det svenska skolsystemets framväxt, utveckling och organisering,
- kritiskt granska skolsystemets betydelse för återskapande av sociala ojämlikheter liksom för undanröjandet av sådana,
- redogöra för hur syn på barn och barndom påverkade historiska, såväl som nutida beslut.
- redogöra för lärarprofessionens formering och varierande förutsättningar över tid,
- diskutera hur politisk styrning av skolan och fritidshemmet sammanhänger med pedagogisk praktik.

Examination och betygsättning

Kursen examineras genom en individuell skriftlig uppgift, i det här fallet salstentamen på Campus. Examinationen sker genom Inspera. Anmälan till examination och omexamination sker genom Ladok och är obligatorisk. OBS, glöm ej giltigt id-kort vid examinationstillfället.

Plagiat

Såväl direkta citat som indirekta referat måste alltid vara försedda med korrekta och fullständiga referensuppgifter. Att kopiera eller skriva av ett kortare eller längre avsnitt och ange sig själv som författare till texten är förbjudet. Det betraktas som plagiat, och medför anmälan till universitetets disciplinnämnd.

Ett exempel på plagiat är att ordagrant eller nästan ordagrant skriva av en text (detta innefattar även delar av en text och enstaka meningar) utan att ange varifrån detta kommer. Plagiat kan även anses vara fallet om du använder andras text så att du får den att framstå som din egen. Observera att även om en referens anges, måste innehållet återges med egna ord (parafrasering). Andras text kan exempelvis utgöras av kurslitteratur och/eller texter du funnit på nätet, eller en studiekamrats hemtentamen.

Plagiat betraktas som ett grundläggande brott, inte enbart mot en etablerad forskningsetisk kod, utan även mot ett allmänt förhållningssätt vad gäller egna och andras texter. Plagiat är otillåtet

fusk och blir alltid föremål för ett disciplinärende, som kan leda till avstängning. Vid SU kontrolleras texterna mot en databas.

Vad bedöms? Krav för godkänt betyg

Den avslutande examinationsuppgiften utgår alltid från kursens förväntade studieresultat och det som bedöms är följaktligen de förmågor du har visat prov på under kursen och som kommer till uttryck i examinationsuppgiften. Vid bedömningen av salstentamen tillämpas betygen A, B, C, D, E och F. Det är viktigt att du som student är medveten om att texten inte kan bli godkänd om du inte följer givna instruktioner. För att kursen ska kunna godkännas, måste examinationsuppgiften uppnå lägsta betyget för godkänt dvs. *E*. Betyget Fx ges inte på denna kurs.

Betyget registreras i Ladok senast 15 arbetsdagar efter examinationsdatum. Om du blir underkänd på den skriftliga examinationen gäller nedanstående.

Vad händer om man får betyget F?

F är ett underkänt betyg. Vid betyget F (se kriterierna nedan) gäller omexamination vid senare tillfälle.

Omexamination

Om du inte blir godkänd eller väljer att inte göra examinationen i anslutning till kursen så erbjuds senare tillfällen. Till dessa är det alltid **föranmälan** via mejl till kursadministratören. Dessa tillfällen finns angivna på kurssidan. (www.edu.su.se/UCG01K) Observera att du aktivt måste anmäla dig i förväg för att vara med på en omexamination (se instruktioner för examination).

Betygskriterier

Examinationsuppgiften betygsätts utifrån en sjugradig målrelaterad betygsskala med graderna (i fallande ordning) A, B, C, D, E, Fx, och F. Den som har godkänts i prov (lägst betyget E) får ej undergå förnyat prov för högre betyg.

Betygskriterier, individuell examinationsuppgift

A Lärandemålen uppfylls utmärkt i alla delar genom att studenten i sin examinationsuppgift visar att hen på ett självständigt sätt har bearbetat, problematiserat och diskuterat kursens innehåll med utgångspunkt i litteraturen. Texten har rikligt med relevanta referenser.

Texten uppvisar mycket god disposition, mycket god språklig hantering samt mycket god referenshantering.

B Lärandemålen uppfylls mycket väl genom att studenten i sin examinationsuppgift visar att hen på ett självständigt och nyanserat sätt har bearbetat och diskuterat kursens innehåll med utgångspunkt i litteraturen. Texten har rikligt med relevanta referenser.

Texten uppvisar god disposition, god språklig hantering samt god referenshantering.

C Lärandemålen uppfylls väl genom att studenten i sin examinationsuppgift visar att hen på ett tydligt sätt har redogjort för och diskuterat kursens innehåll med utgångspunkt i litteraturen. Texten har relevanta referenser.

Texten uppvisar god disposition, god språklig hantering samt god referenshantering.

D Lärandemålen uppfylls genom att studenten i sin examinationsuppgift visar att hen på en grundläggande nivå har bearbetat och diskuterat kursens innehåll med utgångspunkt i litteraturen. Texten har mestadels relevanta referenser.

Texten uppvisar acceptabel disposition, acceptabel språklig hantering samt acceptabel referenshantering.

E Lärandemålen uppfylls genom att studenten i sin examinationsuppgift visar att hen på en grundläggande nivå har bearbetat och diskuterat kursens innehåll med utgångspunkt i litteraturen. Texten kan ha innehållsmässiga brister som ändå bedöms vara godtagbara. Texten har mestadels relevanta referenser.

Texten uppvisar acceptabel disposition, acceptabel språklig hantering samt acceptabel referenshantering. Struktur och utformning av texten kan ha vissa brister, liksom språk och formalia, men är godtagbara.

Fx Lärandemålen uppfylls inte i sin helhet. Tänkbara brister kan vara något/några av följande:

- Studenten knyter i vissa delar av sin examinationsuppgift inte an till kurslitteraturen på ett tillräckligt sätt.
- Referenser saknas eller är felaktiga vid återkommande tillfällen.
- Någon del av texten är innehållsligt och/eller språkligt oklar eller behöver utvecklas.

F Lärandemålen uppfylls inte. Tänkbara brister kan vara något/några av följande:

- Instruktionerna för examinationsuppgiften har inte följts.
- Alltför stora brister finns i förståelsen av kursens innehåll.
- Kurslitteratur saknas eller används på ett alltför begränsat sätt.
- Språkanvändning och/eller disposition gör texten alltför svår att förstå.
- Referenser saknas i stor utsträckning.

Fusk

Som student vid Stockholms universitet ansvarar du för din egen utbildning. Som en del i ditt ansvar ingår att känna till de regler som finns för studier, examination och för att vistas i lokaler och utnyttja resurser. Enligt de regler som gäller för universitetet får disciplinära åtgärder bland annat vidtas mot student som:

- med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid prov eller när en studieprestation annars ska bedömas,
- stör eller hindrar undervisning, prov eller annan verksamhet inom ramen för utbildningen.

Disciplinärenden behandlas i Stockholms universitets disciplinnämnd. Påföljden kan bli varning eller avstängning för en tid av 1-6 månader. Information om Stockholms universitets regler för examination och disciplinärenden finns på Stockholms universitets webbsida www.su.se/regelboken. Lärare är skyldig att anmäla grundad misstanke om fusk till rektor.

Kursvärdering

Kursen utvärderas genom en digital enkät som blir tillgänglig vid kursens slut.

Stöd i dina studier

Vid Stockholms universitet finns också möjlighet att, utöver den ordinarie undervisningen, få extra stöd i sina studier.

Studie-och språkverkstaden
Vid Studie-och språkverkstaden på Stockholms universitet kan du bl. a få hjälp med studieteknik och akademiskt skrivande. Studie-och språkverkstaden erbjuder både föreläsningar, seminarier och personlig handledning. Information om tjänster och kontaktuppgifter hittar du via följande adress
https://www.su.se/utbildning/studera-vid-universitetet/studie-och-spr%C3%A5kverkstaden

Studera med funktionsnedsättning
Om du har en dokumenterad funktionsnedsättning, t.ex. dyslexi, har du möjlighet att få särskilt pedagogiskt stöd. Exempel på stödinsatser kan vara anteckningshjälp, talböcker, förlängd tentamenstid eller teckenspråkstolkning. Du ansöker om särskilt pedagogiskt stöd hos Studentstöd på Stockholms universitet
https://www.su.se/utbildning/studera-vid-universitetet/studera-med-funktionsneds%C3%A4ttning

Därefter kan det utfärdas ett intyg som gäller för studier på universitetet.

Det är ditt ansvar som student att innan kursen börjar kontakta studievägledarna vid Institutionen för pedagogik och didaktik på e-post adressen studievagledare@edu.su.se. Studievägledare kommer i sin tur att kontakta kursansvarig om vilket stöd du behöver.